

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 11a/2016

privind controlul constituționalității prevederilor Legii nr.244 din 29 decembrie 2015 pentru modificarea articolului 4 din Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015, nr. 74 din 12 aprilie 2015
(prima de asigurare obligatorie de asistență medicală achitată de notari, executori judecătorești și avocați)

CHIȘINĂU

23 martie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grețier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 23 februarie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 23 martie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 23 februarie 2016, dl Adrian Lebedinschi, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, a adresat Curții Constituționale sesizarea privind controlul constituționalității prevederilor Legii nr. 244 din 29 decembrie 2015 pentru modificarea articolului 4 din Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015, nr. 74 din 12 aprilie 2015.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autorul acesteia, pot fi rezumate după cum urmează.

3. La 12 aprilie 2015, cu nr. 74, în temeiul prevederilor art.106¹ din Constituție, prin angajarea răspunderii Guvernului în fața Parlamentului, a fost aprobată Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015.

4. Potrivit articolului 4 alin. (3) din Legea nr. 74 din 12 aprilie 2015 în redacția inițială, persoanele fizice prevăzute la pct. 1 lit. b), c), d) și e) și la pct.2, 3, 4 din anexa nr. 2 la Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, care achită în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă, beneficiau de o reducere de 50% din sumă.

5. Anexa nr. 2 la Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 stabilește categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual, la pct. 2 fiind incluși notarii publici, executorii judecătorești și avocații neangajați, indiferent de

forma juridică de organizare a activității, care au obținut licență în modul stabilit de lege.

6. Prin Legea nr. 244 din 29 decembrie 2015 Parlamentul a exclus din articolul 4 alin. (3) al Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015 referința la pct. 2 din anexa nr.2 la Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002. Ca urmare, notarii publici, executorii judecătorești și avocații nu mai beneficiază de o reducere de 50% la achitarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pe anul 2015.

7. În opinia autorului sesizării, prevederile Legii nr. 244 din 29 decembrie 2015 contravin dispozițiilor articolelor 22, 23, 46, 54 și 76 din Constituție.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...].”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 58 Contribuții financiare

„(1) Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

[...].”

Articolul 76 Intrarea în vigoare a legii

„Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 244 din 29 decembrie 2015 pentru modificarea articolului 4 din Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015, nr.74 din 12 aprilie 2015 (M.O., 2016, nr. 1, art.4), sunt următoarele:

Articol unic. – „La articolul 4 alineatul (3) din Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015 nr.74 din 12 aprilie 2015 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.102–104, art.176), textul „pct.2, 3, 4” se substituie cu textul „pct.3, 4”.

10. Prevederile relevante ale Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015 nr. 74 din 12 aprilie 2015 (M.O., 2015, nr.102-104, art.176), sunt următoarele:

Art.4. – „(1) Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, calculată pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.1 la Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, se stabilește la 9% (câte 4,5% pentru fiecare categorie de plătitori).

(2) Prin derogare de la prevederile art.17 alin.(4) din Legea nr.1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002 se stabilește la 4056 de lei.

(3) Persoanele fizice prevăzute la pct.1 lit.b), c), d) și e) și la pct.3, 4 din anexa nr.2 la Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002, care achită, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă, beneficiază de o reducere de 50% din suma stabilită la alin.(2) din prezentul articol.

[...].”

11. Prevederile relevante ale Legii nr.1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (M.O., 1998, nr. 38-39, art.280) sunt următoarele:

Articolul 5 Principiile de organizare a asigurării obligatorii de asistență medicală

„[...]”

d) principiul obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, iar drepturile de asigurări medicale se exercită corelativ cu îndeplinirea obligațiilor;

[...]"

Articolul 17

Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală

„(1) Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală reprezintă o sumă fixă sau o contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, pe care asiguratul este obligat să o plătească asiguratorului pentru preluarea riscului asigurat al persoanei, conform prevederilor legislației.

(2) Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală se stabilesc ca contribuții financiare în mărimi suficiente pentru îndeplinirea Programului unic și desfășurarea activității asiguratorului.

(3) Mărimile primelor de asigurare în formă de sumă fixă și în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense se stabilesc anual în legea fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

(4) Mărirea primei de asigurare în formă de sumă fixă se calculează prin aplicarea primei de asigurare în formă de contribuție procentuală la salariul mediu anual, prognozat pentru anul respectiv în baza indicatorilor macroeconomici.

[...]

(7) Mărirea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare se stabilesc prin lege.”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărirea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (M.O., 2003, nr. 18-19, art.57) sunt următoarele:

„**Art.22.** – „(1) Persoanele fizice incluse la începutul anului de gestiune în una din categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr.2 vor achita integral o primă de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în termen de până la data de 31 martie a anului de gestiune.

(2) Prin legea fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală se poate stabili o reducere a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru unele categorii de plătitori prevăzute la anexa nr.2 în cazul în care aceștia vor achita prima de asigurare în termenul stabilit la alin.(1).

(3) În cazul în care nu se adoptă legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală până la 1 ianuarie și se pune în aplicare bugetul provizoriu al fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, reducerile primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru anul de gestiune sunt valabile până la data de 31 martie a anului respectiv de gestiune, iar cota reducerilor și categoriile de plătitori se stabilesc în corespundere cu prevederile legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul precedent.

[...].”

Anexa nr.2

Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual

„[...]

2. Notarii publici, executorii judecătorești și avocații neangajați, indiferent de forma juridică de organizare a activității, care au obținut licență în modul stabilit de lege.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

13. Autorul sesizării consideră că prevederile Legii nr. 244 din 29 decembrie 2015 reprezintă o ingerință în dreptul la proprietate privată al notarilor publici, executorilor judecătorești și avocaților. Deși urmăresc un scop legitim, aceste prevederi totuși nu sunt justificate, deoarece nu asigură un echilibru just, iar categoriile respective de plătitori fiind obligate să suporte o sarcină individuală excesivă.

14. În același timp, autorul sesizării menționează că, prin legea contestată, Parlamentul a intervenit în mod retroactiv asupra unei obligații consumate prin achitarea în termen a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală, impunând avocaților, executorilor judecătorești și notarilor sarcini financiare imprevizibile.

15. De asemenea, autorul sesizării susține că scopul modificării operate prin legea contestată este de a lipsi avocații, notarii și executorii judecătorești de dreptul de a beneficia de o reducere de 50% la achitarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2016, până la adoptarea Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2016.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea menționează următoarele.

17. Curtea reține că, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin.(1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin.(1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor.

18. Curtea menționează că articolele 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale abilitază deputatul cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

19. Curtea reiterează că prerogativa care i-a fost acordată prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

20. Curtea reține că obiectul controlului de constituționalitate îl constituie prevederile Legii nr. 244 din 29 decembrie 2015 pentru modificarea articolului 4 din Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015, nr.74 din 12 aprilie 2015, prin care notarii publici, executorii judecătorești și avocații au fost excluși din categoriile de plătitori care beneficiază de o reducere de 50% la achitarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pe anul 2015.

21. Din conținutul sesizării, Curtea observă că autorul sesizării a pretins că prevederile Legii nr.244 din 29 decembrie 2015 sunt contrare articolelor 22, 23, 46, 54 și 76 din Constituție.

22. Curtea reține că o prevedere legală poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență asupra normelor contestate, iar, potrivit articolului 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, sesizarea trebuie să fie motivată și să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele.

23. În acest context, cu referire la încălcarea principiului neretroactivității legii și a principiului previzibilității, Curtea reține următoarele.

24. Potrivit art.22 alin. (1) din Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, persoanele fizice incluse la începutul anului de gestiune în una din categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr.2 vor achita integral o primă de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă **în termen de până la data de 31 martie a anului de gestiune.**

25. Curtea observă că în anexa nr. 2 sunt incluși și notarii publici, executorii judecătorești și avocații. Respectiv, aceștia urmează să achite prima de asigurare obligatorie de asistență medicală până la data de 31 martie a anului de gestiune.

26. Curtea constată că prevederile Legii nr.244 din 29 decembrie 2015, prin care notarii publici, executorii judecătorești și avocații au fost excluși din categoriile de plătitori care beneficiază de reducere, nu stabilesc aplicarea retroactivă a acesteia. În acest sens, alegațiile autorului sesizării privind impunerea unor sarcini financiare imprevizibile sunt nejustificate.

27. De altfel, anterior aprobării Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015, notarii publici și avocații, **începând cu anul 2009**, iar executorii judecătorești - **din 2012, au achitat, de fiecare dată, integral** prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă. Mai mult, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă a rămas neschimbată în raport cu anul 2014.

28. În partea ce ține de pretinsa încălcare a dreptului la proprietate privată, Curtea reamintește constatările sale, expuse în Hotărârea nr. 18 din 19 iunie 2015, potrivit căreia „*protecția dreptului de proprietate nu poate fi invocată pentru a refuza îndeplinirea obligației prevăzute de art.58 din Constituție*”.

29. În acest context, în hotărârea menționată Curtea a subliniat „*că obligația de contribuție la fondul asigurărilor de sănătate izvorăște din principiul solidarității, pe care se întemeiază sistemul public de asigurări sociale, ca o manifestare a statului social.*”.

30. De asemenea, prezintă relevanță constatările Curții expuse în aceeași hotărâre, și anume:

„76. [L]egiuitorul este competent să stabilească cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în așa fel încât să nu vină în contradicție cu interesele generale sau cu interesele particulare legitime ale altor subiecte de drept, instituind astfel limitări rezonabile în valorificarea acestuia, ca un drept subiectiv garantat.

77. În acest sens, Comisia Europeană, în cauza Wasa Liv Ömsesidigt, Försäkringsbolaget Valands Pensionsstiftelse și un grup de aproximativ 15000 de persoane contra Suediei, a reținut că dispozițiile art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la protecția proprietății, recunosc autorităților naționale competența de a decide perceperea de impozite, alte taxe sau contribuții, potrivit aprecierii necesităților politice, economice și sociale. Așa fiind, obligarea unui contribuabil la plata unui

impozit sau a altei contribuții nu ar putea fi contrară dreptului la respectarea bunurilor sale, decât dacă cel interesat ar fi obligat să admită o sarcină insuportabilă.

78. Curtea apreciază că obligația de a contribui la fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală cu o cotă-parte din venituri nu poate fi considerată ca reprezentând, în sine, o încălcare a prevederilor constituționale referitoare la dreptul de proprietate.”

31. Ținând cont de cele menționate mai sus, Curtea relevă că problema abordată de autorul sesizării ține de politica statului în domeniul asigurărilor obligatorii de asistență medicală și constituie o prerogativă a legiuitorului.

32. Totodată, Curtea menționează că sesizarea cuprinde argumente ce țin de modul de aplicare a prevederilor legale privind plata primei de asigurare obligatorie de asistență medicală. Astfel, în lipsa demonstrării incidenței normelor constituționale invocate asupra legii contestate, sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru exercitarea controlului constituționalității și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în conformitate cu prevederile articolelor 26 alin. (1) și 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (1) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și pct.28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea deputatului Adrian Lebedinschi privind controlul constituționalității prevederilor Legii nr. 244 din 29 decembrie 2015 pentru modificarea articolului 4 din Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2015, nr. 74 din 12 aprilie 2015.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 23 martie 2016
DCC nr. 19
Dosarul nr. 11a/2016